

Jesper Tornbjerg

Vandspejlet

Victoria og verdensmålene nr. 5:

Farvel til Absurdistan

Første oplag, marts 2020

ISBN: 978-87-997830-8-3

Trykt i 10.500 eksemplarer

Udgivet i samme serie:

Victoria & Verdensmålene nr. 1: Den Magiske Kjole

Victoria & Verdensmålene nr. 2: Geden med Fipskægget

Victoria & Verdensmålene nr. 3: Kong Gulerod

Victoria & Verdensmålene nr. 5: Farvel til Absurdistan

Victoria & Verdensmålene nr. 8: Jorden Rundt på Otte Timer

Victoria & Verdensmålene nr. 13: Isbjørnen

Lixtal: Ca. 30

© Forlaget Tornmountain, Cylindervej 21, 5. tv.,
2450 København SV

Denne bog er beskyttet i medfør af gældende dansk lov om ophavsret. Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder f.eks., at kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst og Node.

www.victoriaogverdensmaalene.dk

jesper@victoriaogverdensmaalene.dk

Forfatter: Jesper Tornbjerg

Illustrationer: Knud Andersen, Danmark, og
Samuel Mwamkinga (Jo'une Sammi), Tanzania

Design & produktion: KLS PurePrint

Trykt på PurePrint Uncoated

Victoria & Verdensmålene

Jesper Tornbjerg

Vandspejlet

Ansigtet i vandpytten

Victoria kigger ud af vinduet og op mod skyerne. Langt om længe er det holdt op med at regne. Skyerne er stadig sorte, men det holder tørt.

Victoria smiler til sit spejlbillede i ruden. Det er en national fridag, så skolen er lukket. Victoria nyder at slappe af, men hun trænger til frisk luft, så hun tager sine grønne gummistøvler på. Inden hun går ud, børster hun sine tænder og tømmer et glas iskoldt vand fra vandhanen.

Victoria har hørt, at de fleste mennesker helst skal drikke 1-1½ liter vand hver dag for at holde sig sunde. Hvis man ikke får vand nok, skrumper man, som når en vindrue i solen tørrer ind til en rosin.

Victoria åbner døren, og familiens kat kigger med ud. Selv om den ofte er eventyrlysten, tøver den. Det har høvlet ned med regn fra himlen, og det er ikke noget for en kat.

Victoria tænker på i går, hvor hun havde engelsk i skolen. Læreren, der hedder Jonathan, forklarede, at man på engelsk siger, at 'it's raining cats and

dogs', når det virkelig regner og blæser. Hendes klasse syntes, at det var sjovt at forestille sig, at der falder hunde og katte ned fra himlen.

På Victorias eget sprog sagde man i gamle dage, at 'det regner skomagerdrengene'. Det er mindst lige

så mærkeligt. Jonathan forklarede, at udtrykket stammer fra året 1758, hvor en mand, der levede af at lave sko, begik tredobbelt mord.

- Denne skomager var kendt for at være en hård mand, der straffede sine unge medarbejdere med tæsk selv for små fejl. En dag dummede en af lærlingene sig, og så blev han smidt ud af vinduet fra anden sal og ned på brostenene. Bum!

- De andre drenge protesterede, og så blev de også smidt ud. Kun to af de fem overlevede. Det startede altså med tre mord, men nu bliver udtrykket 'det regner skomagerdrenge' brugt, når det regner usædvanligt meget, fortalte Jonathan.

- Regnvejr er trods alt bedre end mord, smiler Victoria for sig selv og tænker på de faldende skomagerdrenge.

Victoria kigger i en vandpyt. Vinden er løjet af, så vandet ligner et spejl.

- Hej! siger en stemme pludselig.

- Vil du hjælpe mig med at skaffe rent vand til alle? Det er et spørgsmål om liv eller død, lyder det nede fra vandpytten.

Victoria er ved at få hjertet galt i halsen af forskrækkelse. I stedet for at se et spejlbillede af sig selv, får hun øje på en glad dreng.

Han vinker. Victoria vinker tilbage.

- Det er ikke helt normalt, at der er vandpytter i Tanzania, smiler drengen og præsenterer sig. Han hedder Nixon og er 11 år.

Indimellem regner det alt for lidt, og så dør planterne af tørst. Andre gange regner det alt for meget, og så skyller vejene og afgrøderne væk, forklarer Nixon.

- Det er heller ikke helt normalt, at vi kan se hinanden gennem vandet, smiler Victoria tilbage og fortæller, at hun er 12 år og bor højt oppe mod nord i Europa.

- Jeg havde regnet med at se mig selv i vandpytten, siger Victoria og Nixon som med én stemme – og så griner de begge to over det sjove sammentræf, så tårerne triller ned i deres fælles vandspejl.

FN's 17 verdensmål

Nixon lærer om vand på sin skole i Tanzania. Det er et vigtigt emne for ham og hans familie, for hans mor og lillesøster bruger meget tid på at hente vand fra en brønd over en kilometer borte. De ønsker sig brændende at få vand i hjemmet eller blot tættere på.

- Har du hørt om FN's 17 bæredygtighedsmål for 2030, Victoria? spørger Nixon, da de har grinet af.

Victoria siger, at hun er vildt imponeret over, at Nixon kan den lange remse:

FN's 17 bæredygtighedsmål for 2030.

Hun plejer bare at sige 'verdensmålene'. Nogle af de voksne siger SDG'erne. Sådan forkorter man verdensmålene på engelsk.

- Vi har haft om verdensmålene i min skole. Udryd sult og fattigdom! siger Victoria.

- For min familie og mig er verdensmål 6 meget vigtigt. Vi kan klare os uden elektricitet, men uden vand dør vi, fastslår Nixon: Uden vand, ingen mad.

Victoria fortæller, at hun lever i et af verdens rigeste lande og aldrig har tænkt over, at der kan mangle vand. Hun fisker sin mobiltelefon frem og søger på 'verdensmål 6'.

Nixon, der bor i et af verdens fattigste lande, kigger nysgerrigt med fra sin side af vandpytten. Victoria gør klar til at læse højt om 'Rent vand og sanitet':

- Sanitet. Det er et rigtigt voksenord. Vi må finde ud af, hvad det er for noget, siger Victoria.

- 'I 2030 skal alle have adgang til rent drikkevand og et ordentligt toilet', læser hun.

- Ah, ok så! Sanitet handler om at kunne komme på toilettet. Det lyder let nok, siger Victoria – og går så i stå, mens hun læser nogle meget store tal. Nixon er også stille. De kigger på hinanden i deres fælles vandspejl:

Over 600 millioner mennesker mangler rent drikkevand. Det er rigtig mange!

Knap 2,5 milliarder mennesker kan ikke komme på et toilet. Det er ekstremt mange!

Nixon husker, at han har hørt, at vi er lidt over 7,5 milliarder mennesker på Jorden.

- En ud af tre mennesker har problemer med vandet, konstaterer Nixon efter en hurtig hovedregning. De synker begge to en klump i halsen.

- Mange af dem bor her. Mine naboer er gamle, så de kan ikke gå en kilometer efter vand. Dem må vi hjælpe, fortæller Nixon.

- Ja, og hver dag dør der 1.000 børn af en sygdom, der har med beskidt vand at gøre, fortæller Victoria, mens hun skiftevis kigger på Nixon i vandspejlet og sin telefon.

- Tusind! Det er lige så mange børn, som der går på min skole. Det skal vi gøre noget ved Victoria. Det var derfor, at jeg spurgte, om du kender verdensmålene, siger Nixon og inviterer Victoria til Tanzania.

- Det vil jeg gerne, men jeg kan da ikke lige suse ned til dig, svarer Victoria.

- Du kan prøve at hoppe ned i din vandpyt. Måske virker det, foreslår Nixon.

Victoria tænker sig lidt om. Nixon kan se, at hun gerne vil besøge ham, men samtidig ser hun bekymret ud.

- Du skal nok komme hjem igen. Hvis du kan komme den ene vej, kan du også komme den anden, siger Nixon med overbevisning i stemmen... selv om han ikke er helt sikker på, at transporten virker hverken den ene eller den anden vej.

Victoria kigger på sine gummistøvler og op mod himlen. Nixon kan se, at der er grå skyer overalt. Det begynder sikkert snart at regne igen oppe ved Victoria.

En kat har sat sig i græsset ved siden af vandpytten. Victoria hopper. Vandet sprøjter ud til alle sider, og Nixon kan høre katten mjave.

Karibu, Victoria!

Victoria lander med samlede ben i en pyt midt i Afrika.

- Karibu! siger Nixon begejstret.

- Det betyder velkommen på swahili, tilføjer han.

- Tak! siger Victoria fortumlet.

Hun mærker varmen omfavne sin krop, og hun begynder straks at svede. Gummistøvler på fødderne? Hættetrøje? Hue? Ikke et godt valg, når man skal opleve Østafrika en dag, hvor solen skinner. Victoria tager sin røde hættetrøje af, og binder den rundt om livet.

Nixon har skoleuniform på: En hvid skjorte med ærmer ned til albuerne og blå, korte bukser. Under de hvide sokker har han et sæt slidte, sorte sko, der er lidt for store.

- Jeg har arvet dem fra min storebror, siger han og slår ud med armene.

Han har åbenbart læst hendes tanker, tænker Victoria og kigger sig omkring. Her vokser bananer i klaser, avokadoer på små træer og kaffe på bjergskråningerne. Victoria får øje på et gigantisk bjerg med is og sne på toppen. Bjergene er noget af det smukkeste, hun nogensinde har set.

- Er der sne i Afrika? spørger hun forundret.

- Ja, det er Kilimanjaro. Afrikas højeste bjerg. Min mor fortæller, at der var meget mere sne og is på

Kilimanjaro, da hun var ung. Desværre bliver det varmere og varmere, siger Nixon.

- Måske er det global opvarmning. Vi har næsten heller aldrig sne om vinteren mere, sukker Victoria.

- Om få år er der nok slet ikke is og sne på Kilimanjaro, men forhåbentlig kan vi stadig få vand deroppefra, siger Nixon.

En flok skyer har samlet sig under toppen af bjerget. Skyer består af vandperler, men det regner ikke.

- De fleste dage skal man være heldig for at se Kilimanjaro. Bjergene er som regel indhyllet i skyer, fortæller Nixon og tilføjer, at de lokale kalder Kilimanjaro for 'Det Sky Bjerg', fordi det ofte gemmer sig. At være sky vil sige, at man ikke har lyst til at vise sig frem, forklarer han. Victoria nikker.

- Et sky bjerg, der gemmer sig i skyerne, smiler Victoria.

- Kan en sky være sky? tilføjer hun, og så griner de igen.

Vand-banditter

Nixon bor på en bjergskråning, og han er på vej i skole ad en snirklet, asfalteret vej. Victoria følger trop, og snart møder de Amani, Neville og Mussa. De fem børn hyggesnakker ned mod skolen. De skal gå to kilometer.

- Jeg cykler i skole, fortæller Victoria.

- Vi har ikke råd til cykler, siger Amani, hvis navn betyder 'fred' på swahili

- Ja, men det vil også være svært at cykle hjem igen. Her er virkelig stejlt, siger Mussa.

Også Amani, Neville og Mussa lærer om vand på skolen. Hjemme snakker de med deres forældre om, hvor vigtigt det er at passe på vandet og vaske deres hænder.

Neville fortæller, at hans moster og onkel inde i storbyen har fået vandhaner i deres hus. Ret vildt. Desværre er vandet væk igen. Skumle personer har ødelagt vandrørene med vilje.

- Det er sikkert dem, der tjener styrtende med penge på at sælge vand i dunke. Min onkel kalder dem en mafia, siger Neville.

- Sådan nogle vand-banditter, fastslår Mussa.

- Min tante er begyndt at samle regnvand fra sit tag. Vandet løber ned i en tank, som hun kan tappe fra.

Tidligere gik hun 7 kilometer for at hente vand, så hun føler, at hun er kommet i himlen. Hun er så glad, fortæller Amani.

På skolen samles børnene under et enormt træ. Frøken Furaha, der er lærer, sender dem rundt for at samle affald: Plastik, papir, dåser og hvad der ellers flyder på den røde jord.

Nixon trækker Victoria med. Midt på skolegården ligger der en pyt vand, men den går de i en bue udenom. Victoria skal ikke hjem endnu!

- Her er da masser af vand, konstaterer Victoria.

- Ja, det regner ret meget i øjeblikket, men vi har kun én vandboring, så vi skal spare på vandet, siger Nixon og viser Victoria hen til en helt ny toiletbygning med to indgange. En til drenge og en til piger. Amani er på vej ind på pigernes afdeling og inviterer Victoria med.

På et skilt har en lærer skrevet med store bogstaver: 'Vi skal sikre ordentlige toiletforhold for alle og

være særlig opmærksom på kvinder og pigers behov. Citat: Verdensmålene’.

- Jeg er glad for, at vi har fået vores egne toiletter. Før ferien skulle vi dele dem med drengene, og de kan være SÅ irriterende, siger Amani.

Toiletterne er delt op i båse, der alle har et hul i gulvet og en dør. I hver bås står der en spand med vand. Amani forklarer, at vandet skal bruges til at skylle efter, når man er færdig. Amani går ind i en af båsene, og Victoria kigger diskret væk.

Victoria drak en masse vand i morges, så hun skal faktisk også tisse. Hun går ind i et af de andre aflukker og prøver at regne ud, hvordan man tisser på østafrikansk. Hun plejer at sidde på et toiletbræt. Victoria trækker bukserne ned og bøjer knæene. Det er svært at holde balancen, men det lykkes.

- Er der ikke noget toiletpapir? spørger Victoria med bukserne nede om knæhaserne.

- Nej, det har vi ikke, svarer Amani inde fra sit aflukke.

I kø ved håndvasken

Victoria ser, at Amani skyller efter med vand fra spanen, så hun gør det samme. De følges ad ud til Nixon, der også er færdig med at forrette sin nødtørft. Victoria smiler og tænker på sin far, der ofte bruger gammeldags ord. Nødtørft! Det hedder da tisse og lave stort.

Børnene mødes på pladsen under det stolte træ. De afleverer affaldet i nogle sække.

- Flot! roser frøken Furaha, der beder eleverne fortælle deres forældre, at de ikke skal smide skrald alle vegne.

- Vores land flyder med plastik, papir og alt mulig andet. Det ser ikke pænt ud, fastslår hun.

- Hvorfor er voksne sådan nogle grisemikler, sukker Victoria for sig selv.

Børnene er samlet på rækker foran en håndlavet håndvask. En grøn dunk med 40 liter vand står på en stolpe. Når der bliver åbnet for vandet, løber det i en slange ned til de første fem elever. Der er

huller i slangen, så vandet kan pible ud. Ved hver af de fem vandposter hænger der en plastflaske med sæbe.

Amani og Neville synger for på skolens 'vi skal vaske hænder'-sang. Mens alle børnene stemmer i, trykker Amani og Neville små klatter sæbe ned i hænderne på eleverne. Grundigt gnubber de deres negle, fingre og hænder. Herefter skyller de sæben af – og vinker med hænderne højt hæver over deres hoveder, indtil alt er tørt. Så går de ind i deres klasseværelse, og de næste fem træder frem.

Sangen handler om at vaske hænder, når man har gjort rent, været på toilettet og både før og efter spisning. De børn, der glemmer det, vil blive angrebet af 'onde' bakterier og få ondt i maven. Måske får de også dødsensfarlige sygdomme som kolera og tyfus, synger eleverne.

- Vi har masser af vand og sæbe på min skole, men mange af mine kammerater gider ikke vaske hænder. De kan lære noget af jer, hvisker Victoria.

- Ja, man kan blive rigtig syg, hvis man glemmer det. Jeg har haft diarré, og det er ikke spor sjovt. Heldigvis var det ikke kolera, for så havde jeg sikkert været død nu, hvisker Nixon tilbage.

En skoletime om vand

Nixon og Victoria er blandt de sidste, der får sæbe og vand, så de bliver nødt til at synge ekstra højt. De er glade for at få vasket hænder efter opsamling af affald og toiletbesøg.

Mens de vinker hænderne tørre, kigger Nixon og Victoria på de sidste dråber fra vandslangen. Dråberne drypper ned og giver liv til smukke, blå blomster. Intet vand går til spilde.

I det lille klasseværelse er der voldsomt mange elever. Mindst 100. Nixon sidder godt klemmt mellem Amani og Victoria.

Frøken Furaha fortæller, hvor vigtigt vand er. Hvert enkelt menneske består af knogler, muskler, væv og masser af vand.

- Faktisk består jeres kroppe mere af vand end alt mulig andet, så vand er på alle måder livsvigtigt. I naturen er vandet aldrig i ro. Vandet er på en evig rejse; det bevæger sig i et uendeligt kredsløb, fortæller frøken Furaha.

Læreren forklarer, at når solen skinner på hav, sø og flod, så fordamper noget af vandet på samme måde, som når man koger majs vælling over et bål.

Vandet damper, og hvis man koger vællingen for længe, tørrer den ud.

Græs, blomster, buske, træer og andre planter optager vand fra jorden, og fra deres blade sker der også en fordampning.

- Hvis jorden er for tør, visner planterne, så det er vigtigt med regn. Ellers får vi ikke noget at spise, fastslår hun.

Vanddamp er partikler, der er så små, at vi tit ikke kan se dem. Når de stiger til vejrs, møder de koldere luftlag – og klumper sig sammen til dråber eller iskrystaller. Dermed bliver de synlige som hvide, grå og sorte skyer. Hvis lyset fra solen falder på en bestemt måde, kan de endda være lyserøde.

- Jeg svæver på en lyserød sky, når jeg får rent vand, udbryder Nixon.

Hele klassen griner. Frøken Furaha ser vredt på Nixon.

Navnet Furahu svarer til 'Happiness' på engelsk, men hun ser ikke spor glad ud. Lærere er ikke vant til at blive afbrudt, men Frøken Furahu kæmper med at skjule et smil over den fjollede bemærkning.

Hun fortsætter: Når dråberne bliver tunge, falder de ned som regn, slud og sne. Nede på jorden bliver vandet igen til søer og floder – eller optages af planter, der kan vokse.

- Noget vand siver ned i jorden og ender som grundvand. Vores nye vandpumpe her på skolen henter grundvand 50 meter nede. Grundvand er meget renere end det vand fra floden, vi måtte hente, før vi fik en boring og en pumpe, fortæller læreren.

- Hun er sej. Jeg vil være lærer, når jeg blive voksen, siger Amani mest for sig selv.

Victoria i panik

Victoria lytter intenst. Mens frøken Furaha snakker, tegner hun med hvidt kridt på en sort tavle, så eleverne både kan høre og se, hvad det drejer sig om.

Børnene har ingen bøger, konstaterer Victoria, der er imponeret over, hvor stille der er. Selv om der kun er 24 børn og masser af bøger i hendes klasse i Danmark, kan der godt være larm.

- Mennesker, dyr og planter lever af vand. Derfor skal vi passe godt på vores grundvand og vores ferskvand i floder og søer, fastslår frøken Furaha og tilføjer: Det er præcis det, verdensmål 6 handler om.

Nixon rækker hånden op og får lov til at fortælle, at han har lagt mærke til, at Jorden set fra rummet er mere blå end grøn og hvid. Der er altså masser af vand.

- Kan vi ikke bare drikke vand fra oceanerne? spørger Nixon, der bor langt borte fra havet og derfor aldrig har smagt havvand.

- Nej, så bliver man bare endnu mere tørstig. Der er rigtig meget salt i havvand, og så tørrer munden ind, siger Victoria, der bor tæt på en kyst. Hun har engang slugt saltvand, mens hun badede, fortæller hun ivrigt.

Frøken Furaha kigger på Victoria som om, det er første gang, hun ser hende. Det er det måske også.

- Kan du ikke fortælle mere om jeres vand efter pausen? spørger læreren.

Victoria bliver rød i ansigtet, og det er ikke på grund af den skarpe afrikanske sol, for dens stråler når ikke ind i klasselokalet.

- Hvad skal jeg gøre, Nixon? hvisker Victoria.

Nixon trækker på skulderen og smiler.

- Nixon, hvad skal jeg gøre? gentager Victoria lidt efter ude i skolegården, der er ren og pæn efter morgenens oprydning.

Victoria vil gerne fortælle om vand, men hvad skal hun fortælle? Hun har aldrig tænkt over, hvor dansk vand kommer fra.

Vand på verdenskortet

Nixon klør sig i hovedbunden. Han indrømmer, at han ikke rigtig ved, hvor Victoria kommer fra.

Victoria indrømmer, at hun faktisk heller ikke rigtig ved, hvor hun er.

Rundt om skolegården er det malet tegninger på de hvide bygninger, og nogle af malerierne viser landkort.

Nixon trækker Victoria hen til kortene og peger: Vi er i den nordlige del af Tanzania i Østafrika. Tæt på Kilimanjaro.

Victoria finder kortet over Europa: - Dér kommer jeg fra: Danmark.

Verdensdelene er omkranset af blå områder: Oceaner. Nixon sætter en finger midt ude i Det Indiske Ocean.

Fingeren bevæger sig op mod Den Arabiske Halvø og gør stop i Saudi-Arabien.

- Jeg har hørt, at nogle af de arabiske lande er fyldt med sand. De har meget olie, men ikke noget vand. Heldigvis for dem er de så rige, at de kan rense saltvand. På den måde får de noget at drikke, siger Nixon tænksomt.

- De må have nogle dygtige ingeniører. Min far en ingeniør, men han arbejder med vindmøller og ikke med vand, siger Victoria.

- Kender du ikke en, der ved noget om vand? Vi har brug for al den hjælp, vi kan få, så vi kan nå FN's 6. bæredygtighedsmål for 2030, fastslår Nixon.

Victoria tænker sig om, og pludselig går der en prås op for hende.

- Moster Susan! udbryder hun glad.

Besøg på et vandværk

Victoria griber sin mobiltelefon og ringer op, mens hun ivrigt forklarer, at Susan arbejder med drikkevand.

Et venligt ansigt dukker op på den smarte telefon:

- Hej Victoria, smiler Susan, der bærer briller med blå stiel og en t-shirt, hvor der står 'Leave No One Behind' i en cirkel med verdensmålenes farver.

- Hej Susan, siger Nixon og Victoria som med én mund.

Victoria forklarer moster Susan, at hun og Nixon skal lære en masse om vand. Hurtigt!

- I er heldige. Jeg er ved at tage nogle vandprøver på et vandværk. Jeg kan godt nå at vise jer rundt, siger Susan og zoomer ind på en pumpe.

- Her henter vi råvand op fra undergrunden 50-100 meter nede. Vandet er rent og frisk, så vi behøver ikke gøre ret meget ved det, inden vi sender det

gennem en masse rør ud til huse, lejligheder, skoler og virksomheder, siger Susan.

I Danmark har alle familier vand i vandhanerne, og vi drikker næsten kun grundvand, fortæller hun.

- Hvad gør I ved vandet på vandværket? spørger Victoria.

- Først lufter vi det med ilt, og så sender vi vandet gennem nogle filtre, hvor vi fjerner jern, der ikke smager særlig godt. Filtrene fanger også nogle stoffer, der er usunde for mennesker. Ja, og så er vandet noget nær perfekt, siger Susan.

Susan tapper lidt vand ned i et glas og sætter låg på.

Derefter skriver hun på et klistermærke, og sætter det på glasset. Victoria og Nixon kan ikke læse, hvad der står.

- Jeg tager vandprøver, som jeg skal undersøge for at finde ud af, om vandet er rent nok. Desværre er vi ikke altid gode til at passe på vores grundvand. Nogle gange er vandet forurennet, forklarer Susan.

- Hvad sker der så? spørger Victoria.

- Hvis vi finder giftstoffer, lukker vi som regel boringen med det samme. Det sker desværre alt for tit, siger Susan.

- Er der giftstoffer 50 meter nede under jorden? spørger Nixon vantro.

Det har han svært ved at forestille sig.

- Ja, vi bor og arbejder oven på grundvand. Hvis vi sprøjter marker og haver mod ukrudt, insekter og svampe, kan regnvandet risikere at trække giftene ned gennem jorden til grundvandet. Det kan tage mange år, så nogle af de sprøjtegifte, vi brugte for 40-50 år siden, kan vi finde i grundvandet nu, fortæller Susan.

- Det skal vi have stoppet, Nixon! fastslår Victoria.

- Ja, alle skal hjælpe til, så vi når FN's 17 bæredygtigheds mål for 2030 – især mål 6 om vand og sanitet, bifalder Nixon.

Beskyt Kilimanjaro!

Nixon synes, det er spændende at følge Susans arbejde på Victorias telefon.

Selv om der er mange tusinde kilometer mellem Tanzania og Danmark, står billederne knivskarpe. Mobiltelefoner er almindelige i Tanzania, men kun til voksne.

- Hvordan kan vi undgå, at der kommer gifte i vores grundvand? vil Nixon vide.

- Vi kan dyrke vores marker og frugttræer uden at bruge sprøjtegifte og alt for meget gødning. Vi kan også beskytte jorden de steder, hvor vi skal hente vores drikkevand, ved at lade skoven vokse vildt og have dyr, der græsser på enge med skønne blomster.

Lige nu planter vi træer i Evighedsskoven, der er en ny skov, der skal passe på vores vand, siger Susan.

En del af verdensmål 6 – fortæller hun – handler om at beskytte de områder, der har betydning for vand:

Bjerge, skove, floder, søer, enge, åer og kilder.

- Bjerge som Kilimanjaro! udbryder Nixon og oplyser, at han bor på en bjergskråning sammen med sin familie.

- Vandet fra Kilimanjaro har enorm betydning for mennesker og dyr. Jeg har hørt, at I i Tanzania er blevet bedre til at beskytte træer og planter ved Kilimanjaro.

Det er SÅ vigtigt, at vi mennesker bliver bedre til at leve i harmoni med naturen, siger Susan.

- Det gælder vel også for os i Danmark? pipper Victoria spagt.

- Også i den grad! Hvis vi skal leve op til verdensmål 6, skal vi i Danmark og mange andre lande beskytte vores grundvand meget bedre ved at få mere natur og mindre forurening fra landbrug, siger Susan.

Hun nævner, at grundvand overalt i verden også er truet af nedsivning af olie fra gamle tankstationer og af virkelig giftige stoffer fra fabrikker.

- Altså, voksne! Det her skal vi gøre noget ved, raser Victoria.

- Ja, og der er mange, der gør en stor indsats, men vi skal blive bedre til at dele viden og penge. Vandets kredsløb kender ikke til landegrænser, og det bør vores samarbejde om at sikre vores fælles vand heller ikke gøre, siger Susan.

- Hvorfor står der 'Leave No One Behind' på din t-shirt? spørger Nixon nysgerrigt.

Susan smiler og oversætter teksten til 'efterlad ingen' eller 'vi skal huske alle'.

Victoria finder en app frem på sin telefon og oversætter for sjov også til swahili: Usiwaache nyuma.

- Asante. Thank you. Tak! siger Nixon på tre af verdens knap 8.000 sprog.

- 'Leave No One Behind' er et motto, FN har fundet på. FN har 193 medlemslande, men verdensmålene er først nået, når vi alle er med. Vi skal hjælpe hinanden, siger Susan og sætter mærkat på endnu en vandprøve og tager jakke på.

Hun skal videre lige om lidt.

Spild af godt vand

Victoria kigger lidt nervøst på sin mobiltelefon. Er der strøm nok? Indtil videre går det fint. Susan skal ud til et par familier for at tage prøver af deres vand. Nogle gange bliver drikkevand nemlig forurennet i rørene mellem vandværk og hjem.

- Vandrør kan gå i stykker, og når det sker, taber vi en masse vand. Det sker overalt i verden og måske især i byerne, hvor vandrør ofte er gamle og slidte.

- Her hvor jeg bor, spilder vi 7-8 liter vand, hver gang vi pumper 100 liter op. I vores naboland, Sverige, spilder de 27 liter. I mange andre lande går 40, 50 eller måske endda 70 liter tabt, hver gang de henter 100 liter op, siger Susan, der nu har snakket sig varm.

- Ikke nok med at vi spilder vand, men vi bruger også en masse elektricitet på at pumpe vand op, der ikke gør nytte, fastslår Susan, hvis talestrøm nu næsten ikke er til at stoppe. Susan elsker sit arbejde!

Victoria prøver alligevel at afbryde:

- Vandspild gør mig sur! Hvis de voksne ikke får

stoppet vandspildet, hænger vi børn på regningen, raser Victoria, der gerne vil vide, hvorfor der er så stor forskel mellem landene.

- Nogle vandværker har sat rigtig mange vandmålere op. De er flittige til at måle, og de samler rigtig mange data, så der er styr på, hvor vandet er.

Hvis et vandrør går i stykker, og vandet fosser ud i jorden, så får dem, der bestyrer vandværket, en alarm. De kan med det samme se på en pc, hvor der er hul, og så kan de skifte præcis det vandrør, der er i stykker. Det er billigere end at skifte en hel masse rør, fastslår Susan.

- Sejt, men hvem betaler for at udskifte de hullede vandrør? spørger Victoria.

- Det er et godt spørgsmål, smiler Susan.

Hun forklarer, at det er vigtigt at folk betaler, hvad det koster at få vand fra de fælles vandværker.

Når vi betaler til vandværket, så får det penge til at reparere vandrørene.

- Mine naboer er meget fattige. De har ingen penge til vand, fortæller Nixon.

- Ja, det er et kolossalt problem. Vi skal have de fattigste med. For eksempel er jeg medlem af Dansk Folkehjælp, der både hjælper tanzaniere i storbyen Dar es Salaam og i små fattige landsbyer med at få vand fra nye borer. 'Leave no one behind'! fastslår Susan og smiler skævt. Hun ved godt, at det er svært.

Victoria og Nixon kan se på mobiltelefonen, at Susan tager sin taske og lukker døren bag sig.

- Men hvorfor skal du ud til nogle familier for at måle vand hos dem? Sørger vandværket ikke for rent vand? vil Nixon gerne vide, inden hun smutter.

- Tak, Nixon – det var det, jeg skulle til at fortælle, da Victoria afbrød mig for at snakke om vandspild, griner Susan.

- Vandspild er en skidt ting, men det er langt værre, hvis der løber beskidt vand ind i de utætte vandrør. Tro mig... ingen har lyst til at drikke kloakvand fra toiletter, for det er fyldt med farlige bakterier, fastslår Susan.

- Diarré, siger Nixon og holder sig på maven.

- Ja, og det, der er værre. Kolera er desværre stadig en sygdom, mange dør af i Afrika, Sydamerika og Asien, siger Susan.

- Nå, jeg må videre. Hej med jer! vinker hun.

- Mange tak, siger Victoria.

- Asante, smiler Nixon.

- Så blev vi så kloge, konkluderer Victoria og gemmer sin telefon væk.

- Nu kan du holde et fint oplæg for klassen, siger Nixon.

- Jeg vil være vand-ingeniør, når jeg bliver stor. Det er vildt vigtigt, at vi har vand allesammen, tilføjer han.

Afsted på safari

Nixon og Victoria venter uden for skolen. Det er middag, og de har fået lov til at gå tidligt. Nixon kan se, at Victoria sveder. Hun er ikke vant til varmen.

- Det gik fint. Hele klassen lyttede til dit oplæg, og du fik ros af læreren, siger Nixon.

- Jeg var lidt nervøs, men det var da ok... takket være moster Susan, erkender Victoria.

Nixons far, Charles, ruller op foran skolen i en jeep, der normalt bliver brugt til at køre turister på safari. I dag er der ikke noget at lave, så Nixon skal besøge en nationalpark for første gang i sit liv. Han er vildt spændt.

Tanzaniere tager uhyre sjældent på safari. Det er for dyrt for de fleste, og det er heller ikke alle, der forstår, hvor enestående deres dyreliv er. Charles har en idé om, at hvis han kan lære folk at sætte mere pris på naturen, så vil de også blive bedre til at passe på den. Derfor vil han udvikle lokale safari-ture sammen med gode venner.

Nixons mor og lillesøster er også med i jeepen. Alle

bliver glade for at se Victoria, der også skal på sin første safari.

Familien har vand med i flasker, og Victoria får den ene. Hun slubrer vand i sig, så hendes krop kan få udlignet den sved, hun har afgivet til luften... og gummistøvlerne.

Nixons mor, Neema, er klædt, som skulle hun til fest. Victoria kigger nysgerrigt på Neemas flotte turban, der stikker højt op i luften og skjuler hendes hår. På swahili hedder den en kitamba. Neema bærer også en farvestrålende kjole; en kitenge.

- Er vi der ikke snart, siger lillesøster Mwajuma, der er fem år.

- Vi skal køre en time, og så har vi tre timer til at se på dyr, siger Charles.

Nixon fortæller sin familie om Victoria, og at hun er hoppet gennem en vandpyt hele vejen ned til dem fra Danmark. Neema og Charles ryster på hovedet. De er for voksne til at tro på historien om vandpytten. Lillesøster er mere fornuftig:

- Blev du ikke våd? spørger Mwajuma.

- Nej, for jeg har gummistøvler på, griner Victoria og løfter op i sine grønne og lidt for varme støvler.
 - Må jeg låne din kitamba? fortsætter lillesøster, der er i spørge-alderen.
 - Jo da! siger Victoria, der virker helt glad for at slippe sit hår fri i den lune, friske afrikanske vind. Mwajuma tager den grønne hue på. Hun ser både kæk og glad ud.
 - Vi kommer nok ikke til at se vildt mange dyr, for det har regnet usædvanlig meget. Græsset er grønt og højt, så dyrene gemmer sig. Men jeg kan godt love jer, at vi kommer til at se elefanter, fortæller Charles.
- Victoria fortæller, at hun har set vilde dyr på tv. Hjemme i Danmark har hun været i zoologisk have, hvor de holder dyr i bur.
- Også elefanter og løver? spørger Mwajuma.
 - Ja, også elefanter og løver, bekræfter Victoria.
 - Det er synd, fastslår Mwajuma.
 - De har heldigvis god plads, siger Victoria.

Familien og Victoria kører gennem det smukke landskab, hvor landmænd og -kvinder er i gang med at dyrke kaffe, majs og bønner. Charles peger på en mark:

- Vi bruger enorme mængder vand for at få planterne til at gro, men desværre fordamper det meste. Samtidig bliver her varmere på grund af klimaforandringerne, så vi kommer til at vande endnu mere – eller mere effektivt – i fremtiden. En af vores floder tørrer ofte ud, fordi den skal levere vand til rismarker, fortæller Charles.

Nixon og Victoria har hørt om fordampning tidligere på dagen, men lillesøster ved ikke, hvad det er.

- Når solen skinner, så sveder jorden og planterne, ligesom du gør. Sveden suser op i luften og bliver til skyer, forklarer Nixon.

- Wauw! Min sved bliver til skyer. I går svedte jeg så meget, at jeg ikke kunne se Kilimanjaro, siger Mwajuma, der godt kan finde på at overdrive bare en lille smule. Mor og far ryster på hovedet. Victoria griner.

Nixon tænker over det med fordampningen. Man må kunne vande planter på en smart måde, så der

går mindre til spilde – for eksempel ved at vande om natten, når solen ikke skinner, og det er mere køligt, tænker Nixon.

- Det må kunne lade sig gøre at vande om natten, når solen ikke skinner, og det er mere køligt, siger Victoria.

- Det var lige det, jeg tænkte! udbryder Nixon forundret.

- Ja, det er en god idé. Jeg ved, at nogle landmænd drypper vand ud på markerne i stedet for at sprøjte med vandkanoner, siger Charles.

- Det gør vi også hjemme i vores have, fortæller Neema... nok mest til Victoria. De andre ved godt, at hun har trukket en vandslange med huller mellem deres grøntsager og bananpalmer.

- Vi har også en hullet vandslange i min families drivhus, siger Victoria og forklarer, at sommeren i Danmark ofte er så kold, at det kun er muligt at dyrke ferskner, tomater, agurker og basilikum i glashuse.

- Er der sne om sommeren? spørger lillesøster.

- Nej, så koldt er det ikke. Faktisk er det efterhånden

også sjældent, at vi har sne om vinteren. Min mor siger, at der tit var sne og is på søerne, da hun var barn, siger Victoria.

- Klimaforandringer, siger Nixon.

- Det var lige det, jeg tænkte! udbryder Victoria forundret.

Neema fortæller, at der er stor forskel på hvor meget vand, planterne i hendes have har brug for. Derfor kan der sikkert spares vand ved at dyrke andre afgrøder på markerne, mener hun.

- Må jeg låne din mobiltelefon, Victoria? spørger Nixon.

- Hvem skal du ringe til? spørger Mwajuma, Victoria, Neema og Charles i kor.

Hele safari-bilen griner af det sjove sammenfald.

- Jeg skal finde ud af, hvor meget vand det koster at lave mad, siger Nixon og søger på internettet. Han har ikke prøvet det før, men han har set, hvordan Victoria gør.

Hurtigt har Nixon så meget styr på telefonen, at han kan læse op fra en hjemmeside:

Landbrug står for over halvdelen af verdens forbrug af vand. Der bruges 1.000 til 20.000 liter til at lave et kilogram (kg) mad afhængig af, hvad der er tale om.

Nixon finder en tabel:

Et kg salat	=	130 liter vand
Et kg kartofler	=	250 liter
Et kg bananer	=	860 liter
Et kg majs	=	900 liter
Et kg mango	=	1.600 liter
Et kg ris	=	3.400 liter
Et kg oksekød	=	15.000 liter
En dobbeltburger	=	2.400 liter
1 par lædersko	=	16.000 liter

- Man spiser da ikke sko, udbryder Mwajuma.

- Nej, men skoen bliver lavet af læder, der kommer fra en ko, der græsser på en mark, der kræver vand, smiler Charles bag rattet.

Nixon fastslår, at det er ret vigtigt for forbruget af vand, hvad vi spiser. Neema glæder sig over, at hun tit putter hårde bananer og majs frem for oksekød og ris i sine retter.

- Tænk at ris kræver så meget vand, siger Victoria efter et ekstra kig i tabellen.

- Ja, hvis ris-bønderne trækker alt vandet ud af en flod, så er der mange andre, der bliver sure. Nogle bliver så vrede over at mangle vand, at der opstår slagsmål og endda krige mellem lande, siger Charles og fastslår, at det samme vand ikke kan bruges både til byer, landbrug, vandkraftværker og nationalparker.

- Tit er der mange, der skal dele det gode vand, og det er ikke altid let at blive enig. Nogle kolossale søer er endda stort set blevet tømt for vand og fisk, siger Charles.

- Hvad for nogen? vil Nixon vide.

- Aralsøen i Asien og Tchadsøen i Afrika. Begge søer har udviklet sig til katastrofer, fordi folk har brugt det meste af vandet, siger Charles.

Han fortæller, at han dagen før havde en flok kinesere på safari. De går også op i vand. Nogle kinesiske byer er derfor omdannet til 'svampebyer', der opsamler, rensner og holder på regnvand. I Kina og andre steder i verden er der nu også grønne tage med planter og træer på bygninger, regnvandsbassiner og andre metoder til at sørge for,

at regnvandet kan gøre nytte, inden det løber videre i vandets kredsløb

På mobiltelefonen finder Nixon også ud af, at der er meget stor forskel på, hvor meget vand man bruger verden over. De fleste mennesker har behov for mindst 20 liter vand dagligt til mad og hygiejne, men selv det kniber det ofte med i de fattigste områder – herunder i flygtningelejre.

En dansker bruger cirka 105 liter vand hver dag, og det er langt mindre end for 30 år siden, hvor forbruget var på ca. 175 liter om dagen.

- Vi har spare-haner og spare-brusere, så strålerne bliver mindre end ellers. Men mine forældre siger stadig, at det koster mange penge, hvis jeg tager for lange brusebade, sukker Victoria.

Nixons familie har ikke bruser, så de har svært ved at leve sig ind i Victorias luksusproblem. Heldigvis er de fremme og klar til safari.

- Nu er vi der, siger Charles ruller jeepen op foran nationalparkens hovedindgang.

- Nationalparker er hjemsted for mange sjældne dyr og planter. Hvis de ikke får vand, så dør de, og så kommer der ingen turister. Og hvad skal vi så leve af? spørger Charles ud i luften.

Livets træ

Victoria må meget hurtigt, efter at de er kørt ind i nationalparken, indrømme, at det er noget helt andet at se dyr i virkeligheden end i zoo.

De ser flokke af stolte strudse, en gruppe sorte sure bøfler og en række smukke oryxer. Antilopernes lange lige horn hæver sig som V'er over deres sort-hvide hoveder.

Charles har taget to kikkerter med, som de skiftes til at kigge i.

- 'V' for Victoria, siger Neema og sender Victoria et varmt smil.

- Tag et kig på oryxerne, siger hun og rækker sin kikkert videre.

Victoria kan næsten kigge antilopperne i øjnene, og hun lægger mærke til, at nogle af dem har kalve i det grønne græs.

Nationalparken er fyldt med ældgamle baobab-træer med tykke stammer og korte, buttede grene. Charles fortæller, at træerne i begyndelsen af regntiden får hvide blomster, der bestøves af

flagermus. Blomsterne bliver til aflange frugter, der kaldes abebrød. De er fyldt med vitaminer og kan spises af både mennesker og aber.

Træerne suger masser af vand til sig i regntiden, så de er afhængige af, at den globale opvarmning ikke får alt for alvorlige konsekvenser. Baobabtræer vokser langsomt, og de ældste er flere tusinde år gamle.

- Nogle af dem spirede måske i år 0 – altså for mere end 2000 år siden – men de vokser 'kun' de første 1000 år, fortæller Charles.

- Hvorfor ser de så slidte ud i barken? spørger Nixon, der er ferm til at lægge mærke til detaljer.

- Træerne gemmer vand i deres stammer til tør-tiden. Det har elefanterne opdaget, så de går på jagt efter vand under barken, når søer og vandløb tørrer ud. Det kan være hårdt for træerne, som I kan se, siger Charles og peger på et godt rynket baobabtræ.

Nogle af træerne har hule stammer, og de kan være gode at gemme sig i, hvis det begynder at regne, eller man er på flugt fra fjender.

- Må jeg kravle ind i et baobabtræ? spørger Mwajuma og giver Victoria sin hue tilbage.

- Nej, vi må ikke forlade bilen. Her er løver, så det er alt for farligt, advarer Charles og fortæller, at nogle kalder baobabtræet for 'livets træ'.

- Ja, tænk at blive spist af en løve foran livets træ, småklukker Nixon.

Victoria er sikker på, at hun har hørt om livets træ på sin skole. Hun ransager sin hjerne og pludselig er den der:

- Yggdrasil, udbryder Victoria ivrigt.

Mwajuma, Nixon, Neema og Charles kigger forundret på hende. For dem lyder Yggdrasil som en tudse i halsen.

- I gamle dage troede folk, at træet Yggdrasil forbandt jord og himmel. Yggdrasil var 'livets træ' ligesom jeres baobabber, fortæller Victoria.

- Historien er den samme, så det må være 'verdens træ': Trækronen og rødderne omfavner hele universet, tilføjer Neema tankefuldt, mens jeepen passerer et vandhul.

Og dér er de: Turens første elefanter.

En gammel han med imponerende stødtænder og lang snabel står med alle fire ben solidt placeret i et vandhul. Elefanten slynger vand og mudder over sin ryg.

Flokkens øvrige dyr tør ikke komme for tæt på. De kigger bare, mens han hygger sig. En yngre elefant samler mod til sig og lister nærmere. Og nærmere. Og nærmere.

Endelig når den vandet og samler livgivende væde op med sin snabel.

Victoria tager fotos af elefanterne med sin mobiltelefon, så hun kan vise sine forældre, hvad hun har oplevet.

De vil næppe tro på, at hun har været på safari, så hun beder hele familien om at samle sig, så hun kan tage en selfie med dem og elefanterne.

Mwajuma får huen på igen.

Det bliver et sjovt foto, hvor alle ser glade ud... også elefanterne.

En sulten løve i fri dressur

Nixon stiger ud af bilen. Han kigger sig omkring, men kan hverken få øje på løver, leoparder eller geparder. Ingen fare på færde. Charles har fortalt, at det er ret sikkert at færdes på rastepladser, hvor de farlige dyr godt ved, at de skal holde sig væk.

Fra pladsen er der en fantastisk udsigt ud over floden, der slynger sig gennem savannen med dens spredte, luftige træer. Alle fem stiller sig ved et rækværk, og Nixon får straks øje på to giraffer, der gumler sig mætte på træernes øverste blade.

Charles fortæller, at der på den anden side af floden står en flok impalaer. Det er små hjorte, der kan kendes på, at de har tre striber i bagenden. 111, kaldes de for sjov.

Nixon kigger på dem i kikkerten... som han pludselig er ved at tabe af bare befippelse.

- En løve! næsten råber han og peger. Nixon får gåsehud over hele kroppen.

Løven ligger delvist skjult i græsset, og der er ingen tvivl om, at den har kig på impalaerne. De er urolige – måske kan de lugte løven. Impalaernes ører vifter fra side til side. De lytter efter fjender.

Løven lister sig tættere på. Nixon og hans familie kan følge med i det hele – også uden kikkerter.

Pludselig sætter løven i spring. Flokken af impalaer bliver spredt, men løven har kig på den ene af de

små hjorte. Nixon kan se, at impalaen løber ud i et vandhul. Vandet sprøjter, og der er kun få centimeter mellem løvens skarpe tænder og impalaens lækre kød. Og så forsvinder de begge i et tæt buskads.

Alt bliver stille. Alle holder vejret. Og venter.

- Hvad skete der? Mwajuma bryder stilheden, men heller ikke de voksne ved, om løven fik sin frokost, eller om impalaen slap med livet i behold.

Nixon kigger intenst i kikkerten på det sted, hvor han sidst så de to dyr, og så sker det: Løven dukker frem i en lysning. Pelsen er gennemblødt, og løven ser slukøret ud. Ingen mad i denne omgang. Løven lægger sig i solen for at blive tørret igennem.

- Sikke en oplevelse, smiler Nixon. De andre nikker.

- Løven er sikkert både skuffet og brødflov, siger Charles.

- Brødflov! Det ord kunne min far også godt finde på at bruge, siger Victoria.

- Er I sultne? Jeg forstår et vink, siger Neema, der byder på sandwich ved bilen.

Stort, småt og toiletpapir

Efter at Victoria og Nixon har spist deres mad, drysser de rundt på rastepladsen. En flok fugle kredser rundt på himlen. De har små hoveder og enorme vinger.

- Pas på, at I ikke bliver spist af gribbene, advarer Charles med et glimt i øjet.

Mwajuma kommer løbende og er lige ved at snuble i en vandpyt. Victoria og Nixon reagerer lynhurtigt ved at træde ud i pytten for at gribe lillesøsteren.

- Hvad i alverden laver I her! lyder en mandhaftig stemme.

Victoria og Nixon står... et helt andet sted end i Afrika. De er åbenbart røget gennem vandpytten til Danmark. Nixon skutter sig. Det er koldt.

- Ja, vi mangler faktisk at få noget at vide om... hvad var det nu det hed, Nixon? vil Victoria gerne vide.

- Sanitet, svarer Nixon, der så småt er ved at genvinde fatningen.

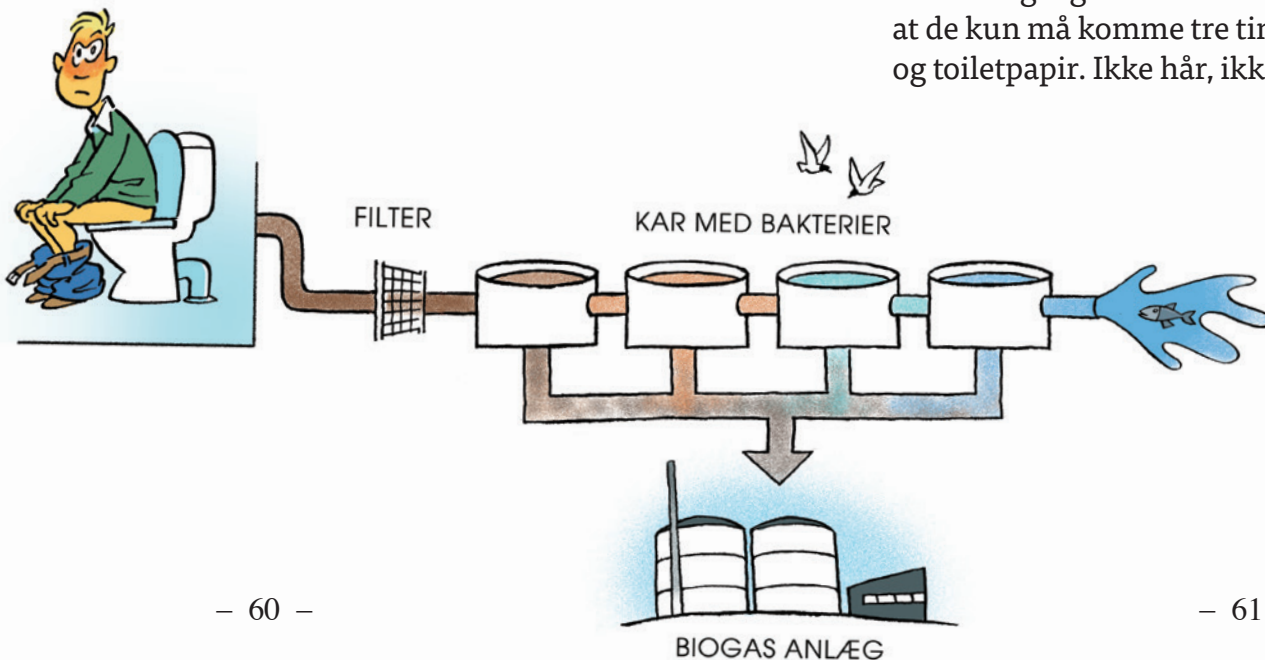
Manden forklarer, at han hedder Carl og er direktør for et af Danmarks 1.000 rensesanlæg. Direktør? Det forklarer jakkesættet og slipset, tænker Victoria.

- Under byen løber der tusindvis af kloakrør, og her modtager vi det beskidte vand fra 350.000 menneskers toiletter, badeværelser og køkkener. Vi får også en masse vand fra virksomheder og regnvand, siger Carl.

- Toiletter... er det tis og lort? spørger Nixon.

- Ja, lige præcis. Næsten alle i Danmark har toiletter, siger Carl.

- Jeg kan vist lige nå at vise jer rundt på renselanlægget, tilføjer han.

Victoria og Nixon træder ind i en grå bygning, hvor Carl åbner en lem i gulvet. Han forklarer, at spildevandet først møder nogle riste.

- Folk smider og taber de utroligste ting i deres toiletter. Ristene fanger mobiltelefoner, strømpebukser, kartofler, gebisser, tandrensere, vatpinde, plastik og masser af hår. Hov, der er I heldige... nu kommer der en lastbil og henter det, ristene har samlet, siger Carl.

Victoria og Nixon ser en kran samle en fedtet og ildelugtende klump op fra ristene. Carl fortæller, at klumpen bliver brændt og omdannet til energi.

- I må meget gerne fortælle jeres familie og venner, at de kun må komme tre ting i et toilet: Stort, småt og toiletpapir. Ikke hår, ikke vådservietter, ikke

vatpinde, ikke køkkenrulle, ikke kemikalier og ikke medicin, siger Carl.

- Og heller ikke mobiltelefoner, tilføjer Victoria.

- Nej, heller ikke mobiltelefoner. Kun tis, lort og toiletpapir, fastslår Carl.

Ude i det fri flakser der måger rundt over kar og bassiner. Victoria tager sin hættetrøje på. Nixon ser heldigvis ikke ud til at fryse i sin skoleuniform.

- Fra ristene pumper vi det urene vand op i et kar, hvor sand og fedt får lov til at falde til bunds. Senere bliver det fedtede stads sendt til et biogasanlæg, der laver strøm og varme til husene i området. Jeres tis og lort bliver altså til strøm, som I kan oplade jeres mobiltelefoner med, fortæller Carl med et smørret grin.

Tidligere brugte renseanlæg i Danmark rigtig meget el til at pumpe vand rundt. Nu sørger computerprogrammer for at styre pumperne, så de bruger mindre el. Mange renseanlæg producerer nu også energi, så de er langt mere bæredygtige end før.

Fra karrene bliver spildevandet sendt over i runde tanke, hvor lort, madrester og andet naturligt materiale synker til bunds. Nogle måger sejler rundt

på vandet og finder godbidder, som de sluger med fornøjelse.

- De to næste kar ligner hinanden. I begge to er der bittesmå bakterier. De kribler og krabler... og er som regel renseanlæggets bedste venner. Bakterierne er naturens skraldemænd – de skal have det godt og må ikke slippe ud, for de hjælper os med at rense vandet, siger Carl.

Bakterierne renser vand under forskellige vilkår. I karret til venstre blæses der luft i vandet, og det er guf for nogle bakterier.

Til gengæld er der ingen måger. Mågerne ved godt, at de synker og drukner, hvis de forsøger at svømme i dét vand. I karret til højre kan de roligt svømme rundt oven på andre bakterier, der helst er fri for alt for meget luft.

- Kloge måger, smiler Victoria.

- Ja, og I må gerne fortælle jeres forældre, at de også skal være kloge. De må helst ikke må bruge clorin og rodalon til at gøre rent med i jeres toiletter og håndvaske. Godt nok bliver der rent, men disse rengøringsmidler flyder via kloakkerne frem til renseanlægget og dræber vores gode bakterier, siger Carl.

Victoria har aldrig hørt om clorin og rodalon, men hun vil gerne vide, hvad hun så skal sætte mor og far til at bruge.

- De kan for eksempel fjerne fedt og snavs med eddikesyre. Prøv at kigge efter et mærke med svaner på, næste gang I er ude at handle. Ved at købe varer med miljømærker, får I de bedst mulige produkter for miljøet, foreslår Carl.

Spildevands-safarien når frem til de sidste tanke:

- Her skal vi fange fosfor, så det ikke slipper ud i havet og laver ballade. Fosfor er gulf for bittesmå alger, der gør havvandet grumset. Hvis der er milliarder af alger, er der få eller ingen fisk, siger Carl.

Nixon virker overvældet af de mange informationer, men grumset vand – det lyder ikke rart for hverken fisk eller andre dyr i havet, mener han.

Vandet er nu rensat og klar til at fortsætte sin rejse:

- Det rene vand løber ud i havet gennem et 1 kilometer langt rør. Derude møder verdensmål 6 om vand og sanitet verdensmål 14, der handler om livet i havet, siger Carl og peger ud mod horisonten.

Lyt til vandrørerne

Nixon har ikke hørt om, at spildevand bliver rensat i Tanzania. Tværtimod har han tit oplevet, at toiletter løber over og er rigtig ulækre. Nogle af hans familiemedlemmer har ikke toiletter, så de skal ud i bushen for at tisse og skide.

- Der er renseanlæg i Tanzania, men desværre ikke ret mange. Renseanlæg koster mange penge, og de fleste mennesker vil hellere betale for at få drikkevand end for at slippe af med deres spildevand, siger Carl, der er ekspert i vand og spildevand.

Rundt om i verden er det mere normalt, at spildevand løber u-rensat ud i naturen, end at det bliver rensat. Derfor er mange åer, søer og floder fyldt med skidt og møg. Inden 2030 skal vi ifølge verdensmål 6 halvere andelen af ubehandlet spildevand, og vi skal blive meget bedre til at bruge regnvand for eksempel til at skylle toiletter med.

- Vi SKAL nå FN's sjette bæredygtighedsmål for 2030, fastslår Nixon.

Han får en lille tåre i sin øjenkrog ved at tænke på sine gamle naboer, der ikke selv magter at hente vand. Tåren forsvinder hurtigt, for han tænker også på floder, der er så beskidte, at man ikke kan vaske sig i dem. Nixon er faktisk vred!

- Ja, vi står overfor en meget stor opgave, som vi skal hjælpe hinanden med at løse. Flere milliarder mennesker har fået adgang til ordentligt vand siden 1990, men en større befolkning og et varmere klima gør det svært at nå målene, siger Carl.

Nixon og Victoria ser på hinanden. De vil gerne hjælpe de voksne med at blive bedre til at passe på vandet – både det der skal drikkes, det til håndvask og det der skal renses.

Carls mobiltelefon ringer. Han tager den... og svarer kort og korrekt.

- Vi får fint besøg om lidt, så I må hellere holde jer lidt i baggrunden, siger Carl.

Nixon og Victoria kigger på hinanden. De aner ikke, hvad der skal ske, men når de kan suse frem og tilbage mellem Europa og Afrika via en vandpyt, kan alt ske.

Tre sorte biler triller ind på renseanlæggets grund. Ud af de ene træder den danske dronning og den tanzaniske præsident. De giver skiftevis hånd til Carl, Nixon og Victoria. Carl bliver forbløffet over, at dronningens tale er rettet mod de to børn:

- I dag har I lært rigtig meget om vand, så nu bliver I udnævnt til vand-ambassadører. Her er en nål, som I kan sætte på jeres tøj. Jeg håber, at I bliver ved med at suge viden til jer – og lære andre om, at det er vigtigt, at vi passer på vores fælles vand, siger hun.

Præsidenten rømmer sig og kigger direkte på Nixon:

- Dejligt at møde dig, Nixon. Vi har hårdt brug for dygtige unge mennesker, der vil gøre en forskel. Når det handler om at skaffe rent vand, skal vi både styrke lokalsamfund, som der, hvor du bor, og samarbejde med andre lande... ja, og med personer som dig, Victoria, siger præsidenten.

Nixon har aldrig mødt en dronning eller en præsident før. Selv om han er lidt bange, kan han ikke dy sig for at sige noget.

- Tak, hr. præsident. Jeg har lyttet til vandrørerne. Drikkevand er vigtigt, men vi skal også undgå at forurene vores vand og have flere renseanlæg i Tanzania, siger Nixon og blinker med det ene øje til sin præsident.

- Jeg lover at kigge på det, smiler præsidenten tilbage. Han er ikke vant til, at børn bare taler til ham, men det ser ud til at være ok.

- Jeg må hellere tage et foto af jer fire, siger Carl og foreviger Nixon, Victoria, dronningen og præsidenten foran et af verdens mest avancerede renseanlæg. En måge med en haps i næbbet flyver med ind på billedet.

De sorte biler gør klar til afgang. Dronningen og præsidenten vinker og går hen mod bilerne. Nixon kan se, at de har kurs direkte mod en vandpyt.

Han holder vejret; tænk hvis de suser til Tanzania.

Dronningen går uden om pytten.

Præsidenten hopper over.

Bilerne sætter i bevægelse.

De er væk.

Meget at udrette

Victoria kigger på sin nål... og på Nixon. Hun har haft en fantastisk dag, og hun har fået en ven for livet. De ved begge to, at de snart skal skilles, men de ved også, at de sikkert ses igen et eller andet sted i verden.

- Jeg fik ikke sagt pænt farvel til din familie. Du må hilse dem, siger Victoria.

- Det skal jeg nok, siger Nixon og sætter sin nål på skoleuniformen.

- Vand-ambassadører. Vi har meget, vi skal udrette, tilføjer han stille.

Victoria og Nixon står på hver side af vandpytten. Nixon blinker med det andet øje til Victoria, og så hopper han højt op i luften. Nixon lander lige midt i vandpytten, og vandet sprøjter ud til alle sider – også på Victorias grønne gummistøvler.

Da vandet er faldet til ro, kan de se hinanden i vandspejlet. De vinker og smiler.

Vi bakker op om FN's verdensmål og støtter udgivelsen af 'Victoria & Verdensmålene'

Nordea
INVEST

MONTAGE
bureauet aps

This project is funded by
the European Union

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of Victoria & Verdensmålene and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

6 RENT VAND
OG SANITET

Sådan sikrer vi vand og toiletter til alle

Alle verdens regeringer har i FN vedtaget 17 mål, der frem mod 2030 skal gøre Jorden til at blive et bedre sted at være for os alle. 'Victoria & Verdensmålene' er en serie om de 17 mål.

I 'Vandspejlet' gør danske Victoria og tanzaniske Nixon sig – og os – klogere på, hvordan vi sikrer rent drikkevand, god hygiejne og ordentlige toiletter til alle. I Danmark besøger de et vandværk og et renseanlæg. I Tanzania vasker de hænder, hører om en vand-mafia og oplever en løve på jagt.

Victoria & Verdensmålene

*'Victoria & Verdensmålene' er for børn på 9-12 år...
og deres lærere, forældre
og bedsteforældre.
Bøgerne er velegnede til
højtælæsning og diskussion.*

